המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא צז.

המקמד. מיס כשמרים פטור ממעשר: **אכל יותר מכדי מדתו.** פורתא לא פליגי רבנן עליה דר"י אלא מחייבין במעשר והוא הדין לגרסת היין דהא רבנן חומרא לית להו גבי מעשר דהא בכדי מדתו לא מחייבי אלא משום דמסיבי ליה יין הוא דמחייבי ביותר מכדי מדתו והלכך לגבי בורא פרי הגפן נמי משיב: **להודיעך כחו דר"י.** דמחייב. ולהודיעך כחן דרבנן לא איצטריך למיתני יותר מכדי מדתו דמילתא דפשיטא הוא דפטור דפורתא חמרא במיא בטיל וליכא חידוש כלל לאשמועינן דפטרי רבנן ביותר ומילתיה דר"י משיב חידוש גדול לחומרא ואע"ג דליכא טעם יין מיתייב: **שמרים שיש בהם טעם יין מהו.** לברכת היין. וכרייתא לא הוה שמיע ליה דאי הוה שמיע ליה הכי הוה ליה למימר הלכה כאחרים או אין הלכה כאחרים: **שמרים של תרומה.** שנתן לתוכן מיס ושנה ושילש: **ראשון.** מיס ראשונים ד)[שהכניסו והוציאו] משס: **אסור לזרים.** וכל הני חומרות בעלמא מינהו מדרבנן וכמלא כדי מדתו מיירי: **שליש מותר.** אפילו יש בו טעם יין: **אף שליש.** אסור אם יש בו נותן טעס: ה"ג **של מעשר ראשון אסור.** כלומר של מעשר שני ממד ראשון אסור לאכול חוץ לירושלים אבל מעשר ראשון לזרים מותר ודלא כרבי מאיר ה): הכי גרסינן **של הקדש לעולם אסור ושל מעשר לעולם מותר: מעשר דמאי.** שהופרש מפירות הלקוחין מעם הארץ ואקילו ביה רבנן משום דרוב עמי הארץ מעשרין הן: **בקדושת דמיס.** שהקדיש חבית יין לבדק הבית ויעכר ויקחו בדמיו צרכי בדק הבית: **בקדושת הגוף.** ו)[דממילא] יין שהוקדש לנסכים ושמרים שלו אסורים בשביל מעט יין המעורב בו: **כשם שאמרו לענין איסורן.** דבתרומה ראשון ושני הוי יין ושלישי הוי מיס ושל מעשר הראשון יין והשני מיס וכן כולן: **כך אמרו לענין הכשר.** דראשון ושני של תרומה משוב נמי יין לענין הכשר והראשון של מעשר משיב יין לענין הכשר וכדמפרש ואזיל. וכל זה חומרא מדרבנן הוא דמדאורייתא כולהו משיבי מיס בעלמא כדאמרן לגבי מעשר דמאי וכרבנן דאחרים. וקבעי גמרא הכשר דמאי על איזה הכשר הולך לומר כך אמרו לענין הכשרן של מיס או של יין הא תרוייהו מכשרי פירות לקבל טומאה ומאי נפקא לן מיניה אי הוי חמרא אי מיא: **אי חמרא אכשורי מכשר.** דכתיב (דברים לב) משתה חמר וכתיב וכל משקה אשר ישתה וגו' (ויקרא יא): **לא צריכא.** כלומר לא נפקא לן מיניה אלא שתמדו להיות דתרומה ומעשר נמי גשמים לצריכי מחשבה אבל אי חשבינן ליה יין מכשיר בלא מחשבה דכמיס הוא דכתיב (שם) וכי יותן מיס מה יתן דניחא לי' אף יותן דניחא ליה. ופרכינן וכיון דשפכינהו האי גברא להני מי גשמים ממנה שניטפו בו למנה דשמרים אחשבינהו ומכשרי ומאי נפקא לן מיניה ל"ש מעשר ולא שנה תרומה לעולם מכשרי: **שנתמד מאליו.** שנפלו הגשמים לתוך השמרים והלכך בתרומה דראשון ושני משיב יין לענין הכשר נמי מכשרי אבל שלישי דחשוב מיס לגבי תרומה לענין הכשר נמי מי גשמים מינהו ולא מכשרי דלא הוה בהו מחשבה: ופרכינן ואכתי מאי נפקא מינה **והא כיון דנגיד.** מוסך: **קמא קמא.** ראשון ושני גלי דעתיה דניחא ליה שידלו גשמים לכאן לעולם אולי יקלטו טעם יין ושלישי לתרומה נמי מכשר ולא שנא יין ולא שנא מיס אבל אכשורי מכשרי ומה חילוק יש עדיין בהכשרן: **כפרה שטופה ראשון ראשון.** והלכך בשליש ליכא שום מחשבה ולא מכשר שלישי דתרומה ושני דמעשר. ולא מצי לתרוצי כשנשפך ראשון ראשון דכיון דלא נשתהה שם כלל אלא טופל ונשפך אין ידוע לעולם מהו תמד שני או תמד שלישי: **אין אומר קידוש היום כו'.** משום הקריבהו נא לפחתך (מלאכי א) כדלקמן [ע"כ]. וכיון הראוי לברך עליו בפה"ג קאמר דאע"ג דמברכין עליו בפה"ג לקידוש היום מיהא לא חשיב ולקמיה נא לפרש איזה יין בא למעט: **יין מגתו.** תירוש: **לא יביא.** משום דכתיב הסך נסך שכר (במדבר כח) מידי דמשכר: **ואם הביא כשר.** דליכא עיכובא. אי נמי הסך נסך מכל מקום וכיון דלנסכים כשר בדיעבד לגבי קידוש חשיב לכתחלה דלא חמיר קידוש כניסוך: הכי

המתמד. שטופך מים בחרצנים: **ומצא כדי מדתו פטור.** ממעשר דמיא בעלמא נינהו: לא פליגי. דודאי חברא היא: להודיעך כחו דר' יהודה. דאפי' בכדי מדתו מחייב משום דהיכא דרמא חלת כודי ואפיק חלת כודי תרי ושלגא נפיק ממיא ותו לא ואידך נבלע בחרצנים והאי דאפיק כמדתו חברא איכא בהדייהו וחייב לעשר: מהו. מברכין עליהן ברוא פרי הגפן או לא: ראשון ושני. שמוציאין מן המתמד השוב יין ואסור ליהנות מהן ושלישי מותר דאינו תרומה ומיא בעלמא נינהו: ושל הקדש חמור מכולם: בקדושת דמים. שהקדיש הדמים שיקחו מן אותו יין לא חמירי כולי האי ועד שלישי אסור ורבעי מותר. אבל אם הקדיש הגוף התמד לעולם אסור: כאן במעשר ודאי. ראשון אסור ושני מותר אבל מעשר דמאי לעולם מותר: לענין איסורן. דראשון ושני אסור ושלישי מותר: כך אמרו לענין הכשירן. דראשון ושני דבר חשוב הוא ומכשר טפי לא חשוב ולא מכשר זרעים: והשתא קשי' לן הכשירן דמאי אי דמיא אכשורי מכשר והחמרא נמי מכשר דחמרא מכשיר בין חשיב עליה לשתיה ובין לא חשיב עליה משום דחשיב הוי אבל מיא לא מכשרי בלא מחשבה וזהו חומר ביין מבמים: לא צריכא כגון שתמדן בימי גשמים. דלא תשיבי אפי' הכי ראשון ושני מכשרין: לא צריכא. דאיהו לא רמא להו אלא מאליו נתנה שנפלו לשם הגשמים דהשתא איהו לא חשבינהו לפי גשמים ואפילו הכי אצטרכא למימר דמכשירין: והא כיון דנגיד. מן החמד מי הגשמים קמא קמא אחשביה והואיל דאחשבינהו ודאי מכשירין ואמאי איצטריך למימר: אמר רב פפא. הכא במאי עסקינן. דאצטריך למימר דמכשירין כגון דפרה היתה שותה ראשון ראשון דהשתא לא חשבינהו ונתמד מאליו דסד"א הואיל דלא חשבינהו דפרה שותה להו אין מכשירין אס"ה איצטריך למימר דמכשירין

המתמד ונתן מים במדה ומצא כדי מדתו פטור ור' יהודה מחייב עד כאן לא פליגי אלא בכדי מדתו אבל ביותר מכדי מדתו לא פליגי הוא הדין ג)דאפילו ביותר מכדי מדתו פליגי והאי דקא מיפלגי בכדי מדתו להודיעך כחו דר' יהודה בעא מיניה רב נחמן בר יצחק מרב חייא בר אבין שמרים שיש בהן טעם יין מהו אמר ליה מי סברת חמרא הוא קיוהא בעלמא הוא ת"ר ד)שמרים של תרומה ראשון ושני אסור ושלישי מותר רבי מאיר אומר אף שלישי בנותן טעם ה)ושל מעשר ראשון אסור שני מותר רבי מאיר אומר אף שני בנותן טעם ה)ושל הקדש שלישי אסור ורביעי מותר ר"מ אומר אף רביעי בנותן טעם ורמינהי ו)של הקדש לעולם אסור ושל מעשר לעולם מותר קשיא הקדש אהקדש קשיא מעשר אמעשר ז)הקדש אהקדש לא קשיא כאן בקדושת הגוף כאן בקדושת דמים מעשר אמעשר נמי לא קשיא ח)כאן במעשר ודאי כאן במעשר דמאי א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק כדרך שאמרו לענין איסורן ט)כך אמרו לענין הכשירן הכשירן דמאי י)אי דמיא אכשורי מכשרי אי דחמרא אכשורי מכשרי לא צריכא י)שתמדו במי גשמים וכיון דקא שקיל ורמי להו למנא אחשבינהו ו)לא צריכא שנתמד מאליו וכיון דקא נגיד קמא קמא אחשבינהו אמר רב פפא ב)בפרה ששותה ראשון ראשון: אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב ל)אין אומרים י)קידוש היום אלא על היין הראוי לינסך על גבי המזבח למעוטי מאי אילימא למעוטי יין מגתו והא תאני ר' חייא ב)יין מגתו לא יביא ואם הביא כשר וכיון דאם הביא כשר אגן ג)אפילו לכתחלה נמי דאמר

מוריס

מסורת הש"ס

א) פסחים מב: תוס' ד"ה לא צריכא וכו' שלא מתקרן כגון יין ושמן כיון דניחא ליה ממילא כ"ל ומיהא מים נמתק: (ב) **כא"ר** ושמא על הסוג טפי. כ"ב יבא דבפי כפ' המוכר את הבית דף פו ע"ב מי גשמים שתיבש עליהן לכדיה את הארגמון מהו לכסיר את הארגמון כו' קשה דלא מצי למימר דמייתי בתשב עליהן מהלה להיות מתקן:

מוסף רש"י

ומצא כדי מדתו. ולא יותר, שאם מצא יותר הכל מודים שחייב לעשר שהרים כלן יין (חולין כה:). פטור. מלעשר, שהרי אין כאן אלא מים, שלא מצא אלא כדי מדתו, ואע"ג דחזיתיה ושעמא ממרא, קיוהא דפירא בעלמא הוא דשיל ביה (פסחים מב:) קוהלו ולא נוסף כי כלום אע"פ שיש בו טעם אין אינו כלום (חולין כה:). ור' יהודה מחייב. כמעשר, דטוליה פירא הוא (שם). לחזיל כתר מותתא ושעמא (פסחים מב:).

גליון הש"ס

גמרא א' דס"א אבשר' מבבשר. פי' שבר המלך הלי' ברכות פ"ו הל"ד:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לא צריכא וכו' שלא מתקרן כגון יין ושמן כיון דניחא ליה ממילא כ"ל ומיהא מים נמתק: (ב) **כא"ר** ושמא על הסוג טפי. כ"ב יבא דבפי כפ' המוכר את הבית דף פו ע"ב מי גשמים שתיבש עליהן לכדיה את הארגמון מהו לכסיר את הארגמון כו' קשה דלא מצי למימר דמייתי בתשב עליהן מהלה להיות מתקן:

עין משפט נר מצוה

לח א ב מיי' פ"ב מהל' מעשר שני הל' ז:
לט ג מיי' פ"ל הל' תרומות הל' יג ופי"ג מהל' טומאת אוכלין הלכה יז:
מ ד מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הלכה יב:
מא ה ו ז מיי' פי"ג מהל' טומאת אוכלין סס:
מב ח מיי' שם ופי"ג מהל' מעשר שני הלכה יב:
מג ט י כ מיי' פי"ג מהל' טומאת אוכלין הלכה יח:
מד ל מיי' פ"ט מהל' מעשר שני הלכה יד סמג עשין פט טוש"ע א"ח סי' רעב סעי' ו (וברב אלפס פרק בנרבי פסחים ד' קנה:):
מה מ מיי' פ"ז מהל' איסורי מזבח הלכה ט סמג לאוין שיט:
מו נ מיי' פכ"ט מהל' שגגות הלכה יז סמג עשין פט טוש"ע א"ח סי' רעב סעיף כ:

רבינו גרשום

המתמד. שטופך מים בחרצנים: ומצא כדי מדתו פטור. ממעשר דמיא בעלמא נינהו: לא פליגי. דודאי חברא היא: להודיעך כחו דר' יהודה. דאפי' בכדי מדתו מחייב משום דהיכא דרמא חלת כודי ואפיק חלת כודי תרי ושלגא נפיק ממיא ותו לא ואידך נבלע בחרצנים והאי דאפיק כמדתו חברא איכא בהדייהו וחייב לעשר: מהו. מברכין עליהן ברוא פרי הגפן או לא: ראשון ושני. שמוציאין מן המתמד השוב יין ואסור ליהנות מהן ושלישי מותר דאינו תרומה ומיא בעלמא נינהו: ושל הקדש חמור מכולם: בקדושת דמים. שהקדיש הדמים שיקחו מן אותו יין לא חמירי כולי האי ועד שלישי אסור ורבעי מותר. אבל אם הקדיש הגוף התמד לעולם אסור: כאן במעשר ודאי. ראשון אסור ושני מותר אבל מעשר דמאי לעולם מותר: לענין איסורן. דראשון ושני אסור ושלישי מותר: כך אמרו לענין הכשירן. דראשון ושני דבר חשוב הוא ומכשר טפי לא חשוב ולא מכשר זרעים: והשתא קשי' לן הכשירן דמאי אי דמיא אכשורי מכשר והחמרא נמי מכשר דחמרא מכשיר בין חשיב עליה לשתיה ובין לא חשיב עליה משום דחשיב הוי אבל מיא לא מכשרי בלא מחשבה וזהו חומר ביין מבמים: לא צריכא כגון שתמדן בימי גשמים. דלא תשיבי אפי' הכי ראשון ושני מכשרין: לא צריכא. דאיהו לא רמא להו אלא מאליו נתנה שנפלו לשם הגשמים דהשתא איהו לא חשבינהו לפי גשמים ואפילו הכי אצטרכא למימר דמכשירין: והא כיון דנגיד. מן החמד מי הגשמים קמא קמא אחשביה והואיל דאחשבינהו ודאי מכשירין ואמאי איצטריך למימר: אמר רב פפא. הכא במאי עסקינן. דאצטריך למימר דמכשירין כגון דפרה היתה שותה ראשון ראשון דהשתא לא חשבינהו ונתמד מאליו דסד"א הואיל דלא חשבינהו דפרה שותה להו אין מכשירין אס"ה איצטריך למימר דמכשירין

הוא הדין **אפי'** ביתר מבדי מדתו נמי פליגי. והא דתנן בסיפא דמס' מעשרות (פ"ב מ"ו) היתר מכדי מדתו מפרים עליו ממקום אחר ולא פליגי עליה רבנן היינו ברמא תלתא ואתא ארבעה מקצה ר"י היכי פטרי רבנן ברמא תלתא ואתא תלתא ופלגא כיון דאית ביה בנותן טעם וקיי"ל כפ' בתרא דמס' ע"ז (דף עג:) דמין בשאינו מינו בנותן טעם גבי טבל וי"ל דאינו אלא קיוהא בעלמא ואין כאן נותן טעם ובעפרא בעלמא דמי וכן נראה מתוך פירוש ר"ש: **מי** סברת **חמרא הוא קיוהא בעלמא הוא.** מכאן הורה ר"מ כדיעבד אם רחץ עכו"ם מבית של שמרי יין דשרי דלאו חמרא הוא אלא קיוהא בעלמא הוא:

שמרים של מעשר בו'. תימה במאי מיירי הך ברייתא אי בכדי מדתו או אפי' רמא תלתא ואתא תלתא ופלגא דרבנן אפי' ראשון יהא מותר ואי ברמא תלתא ואתא ארבעה אפי' רביעי של מעשר יהא אסור וי"ל דמיירי שאין בהן טעם יין כלל אלא קיוהא בעלמא ומ"מ בהקדש הממירו לאסור עד שליש ומיירי שלא הקדיש שמרים אלא הקדיש לעולם יהא אסור:

לא צריכא כגון שתמדו במי גשמים.

תימה דהכא משמע שיש חילוק בין גשמים לשאר משקין ואיזה חילוק יכול להיות ביניהם ומה שפירש רבינו שמואל דגשמים בעינן דניחא ליה ולא בשאר משקין כגון יין אפי' לא ניחא ליה מכשר דגשמים כתיב וכי יותן מים על זרע ואין נראה לרשב"ם דלא אשכח בשום דוכתא שיהא חשיבות ביין מבמים לענין הכשר ומאשר יבא עליו מים מקיון הכשר לכל משקין וכפ"ק דפסחים (דף יח. ושם) איכא דלא מוקי וכל משקה אשר ישתה בכל כלי לענין הכשר וא"כ מנא ליה דלא בעינן דניחא ליה ונראה לר"י דבגשמים בעינן תרתי שיחשיב אותו מתחלה שיהו משקין ואח"כ בעינן דניחא ליה אבל שאר משקין כגון (א) מים יין ושמן כיון דניחא ממילא הן מכשירין אפי' לא יחשיב אותן לגיות משקה אבל קשה מהא דתנן במסכת מכשירין (פ"ו מ"ח) ומייתי לה בפ"ק דחולין (דף יג. ושם) המעלה פירותיו לגג מפני הכנימה וירד עליהם הטל אינן בכי יותן ואם לכך נתכוין הרי הן בכי יותן אע"פ שלא החשיב אותן מתחלה לגיות משקה (ב) ושמא על חשוב טפי לגיות משקה ממי גשמים: **ונתמד מאליו.** נראה דהשתא מיירי שפיר אפילו במים יפין שאינן מי גשמים דכיון שנתערבו בגשמים אין ראוים להכשיר והא דלא קאמר אלא לפי שלא נזכר אמורא למעלה: **אילימא** למעוטי יין מגתו בו'. אין להוכיח מכאן דיין מבושל כשר לקידוש ומברכין עליו בפ"ה מדלא קאמר למעוטי יין מבושל דלאו דאיה היא דאפילו אין מקדשין עליו לא מצי למימר למעוטי יין מבושל דאם כן הוה ליה למימר אין מברכין עליו בפ"ה אבל יש להביא ראיה מירושלמי דשקלים ודברי פסחים דיין גמור הוא דאמר התם אדרבע כוסות שאמרו יוצאים ביין מבושל אלמא מקדשין אין מבושל ודלא כפרש"י והר"ש שכתבו דיין מבושל מברכין עליו שהכל דאישתי לגריעותא ואין להאריך כאן:

מוריס

[א]המתמד ונתן מים במדה ומצא כדי מדתו פטור ור' יהודה מחייב עד כאן לא פליגי אלא בכדי מדתו אבל ביותר מכדי מדתו לא פליגי הוא הדין [ב]דאפילו ביותר מכדי מדתו פליגי והאי דקא מיפלגי בכדי מדתו להודיעך כחו דר' יהודה בעא מיניה רב נחמן בר יצחק מרב חייא בר אבין שמרים שיש בהן טעם יין מהו אמר ליה מי סברת חמרא הוא קיוהא בעלמא הוא ת"ר [ג]שמרים של תרומה ראשון ושני אסור ושלישי מותר רבי מאיר אומר אף שלישי בנותן טעם [ד]ושל מעשר ראשון אסור שני מותר רבי מאיר אומר אף שני בנותן טעם [ה]ושל הקדש שלישי אסור ורביעי מותר ר"מ אומר אף רביעי בנותן טעם ורמינהי [ו]של הקדש לעולם אסור ושל מעשר לעולם מותר קשיא הקדש אהקדש קשיא מעשר אמעשר [ז]הקדש אהקדש לא קשיא כאן בקדושת הגוף כאן בקדושת דמים מעשר אמעשר נמי לא קשיא [ח]כאן במעשר ודאי כאן במעשר דמאי א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק כדרך שאמרו לענין איסורן [ט]כך אמרו לענין הכשירן הכשירן דמאי [י]אי דמיא אכשורי מכשרי אי דחמרא אכשורי מכשרי לא צריכא [י]שתמדו במי גשמים וכיון דקא שקיל ורמי להו למנא אחשבינהו [ו]לא צריכא שנתמד מאליו וכיון דקא נגיד קמא קמא אחשבינהו אמר רב פפא [ב]בפרה ששותה ראשון ראשון: אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב [ל]אין אומרים [י]קידוש היום אלא על היין הראוי לינסך על גבי המזבח למעוטי מאי אילימא למעוטי יין מגתו והא תאני ר' חייא [ב]יין מגתו לא יביא ואם הביא כשר וכיון דאם הביא כשר אגן [ג]אפילו לכתחלה נמי דאמר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com